

Szerkesztőségi Iroda,
hová a lap szellemi részére vonatkozó közlemények küldendők: fő-
utca 186. szám.

Kiadó hivatal:
Nagy Ferenc könyvkereskedése, hová az előfizetési pénzek, hirdetések, hirdetés-díjak és reclamatiók küldendők.

BÉKÉS

POLITIKAI ÉS VEGYES TARTALMU KÖZLÖNY.

Hirdetések felvételnek: Gyulán a kiadó hivatalban; Pesten: Lang Lipót nemzetközi hirdetési irodájában (Erzsébet tér 9. sz.) Továbbá Neumann B. (Kigyó utca 6. sz.), és Singer Sándor (3 korona utca 5. sz.) hirdetési irodájában. — Hirdetési díjak: Három hasábos Garmondsor háromszori hirdetésnél 5 kr. Terjedelmes vagy többször megjelenő hirdetések kedvezőbb feltételek mellett vétetnek fel. — Kincstári illeték minden egyes beiktatásért 30 kr. — A „Nyilttér”ben a 3 hasábos Garmondsor díja 15 kr.

Megjelen

hetenként kétszer, vasárnap és csütörtökön.

Előfizetési feltételek:

Helyben házhoz hordással, vagy vidékre postán

egész évre . . . 6 frt —
fél „ . . . 3 frt —
negyed „ . . . 1 frt 50

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Miért oly nagy a Franciaország iránti rokonszenv?

II.

Az európai continens culturájára különösen két nemzet gyakorolt irányadó befolyást s ezen két nemzet a francia és német. — A 16-ik század elején kétségtelenül a német nemzet kebelében keletkezett reformatió volt a század legfontosabb s eredményében is legkihatóbb eseménye. — És ha megfigyeljük a mozgalmakat melyeknek Német- és Franciaország ekkor színhelyei valának s megfigyeljük különösen végeredményükben, sajátos eredményre bukkanunk. Németország tulnyomó része elfogadta a protestans vallást, melyről általános azon hit, hogy a szabadabb eszmék kedvező talaja, hogy hívőiben erősebb a fogékonyság a demokratikus elvekre, erősebb a vágy a társadalmi szabadság és figyetlenség iránt. E nézetet a német nemzet mindjárt a reformatió elején erősen meghazudtolta, meghazudtolta akkor, midőn a lelkiismeret szabadságával a társadalmi szabadságot is karöltve jární hitt, szegény paraszt lázadókat. — mert a lelkiismeret bilincseivel a feudális rendszer bilincseit is lerázni jogos reményeket táp-

láltak és törekedtek, — oly otromba szigorral verte le. Németország társadalmi viszonyaira alig volt egyéb befolyással a protestantismus, minthogy a közép-kor feudális maradványait, a monarchikus elveket, s a tekintély uralmát, — melyeket az eddig uralkodó vallás még bírálattal alá tenni is tiltott, — mint isten rendelését hirdeté hiveinek, s a nemzetet a keresztényi türelmes önmegadás erényének predikálásával puhítá belé zsarnokai jármába. Ide járult, hogy Németország bölcselete a hívő theologus nézetek alul magát nem csak, hanem azoknak valóságga szolgálataba szegődött s így termett aztán meg azon német bölcsélet, mely a Hegelianismus-ban érte el tető pontját, melynek egyik alaptétele az lévén: hogy minden így van jól, a hogy van, a társadalmi rendszert noli me tangere-nek tekinté. Szóval a reformatió által keltett mozgalom árjának lecsillapultával zátonyra jutott s e zátonyon tehetlenül megfeneklett. Itt rejlik valószínűleg egyik oka annak miért maradt Németország oly sokáig érintetlen a francia forradalmi eszméktől, nem csak, hanem, hogy magát első sorban engedé eltántoritani arra, hogy ez eszmék ellen harcra is keljen; itt rejlik oka annak, hogy a reformatió óta Németország alig bir felmutatni vala-

mely nevezetesebb mozgalmat, mellyel az emberiséget célja felé törekvésében előbbre lökte volna.

Ha tekintjük a francia nemzetet, mennyivel egészen más a kép, melyet nyeriünk. A reformatió által keltett mozgalmakban nem állt meg Luther tételeinél: — tovább haladt a kalvinismusig. Igaz, hogy a reformatiót a francia nemzet később idegen befolyások alatt eldobta magától s megelégedett a Bossuet-féle tételeken alapuló gallican egyház eszméjével. Bölcselete azonban nem a meddő speculatiók terén mozgott mint a németeké, — nem engedte magát az emelkedő fogalmak békőiba verni, — emancipálta magát a theologia befolyása alól s habár vallásához a nemzet híu maradt is, megindítá a társadalomban az eszmék azon jótékony harcát, mely 1789-ben az emberi jogok proclamálásában culminált. Amott tehát a lelkiismeret szabadságát proclamáló tulnyomólag protestans Németország a maga terjedésével, emitt a katolikus Franciaország a szabadság eszméinek megtestesítésével s azoknak a gyakorlati életben megvalósításával állanak szemközt egymással. Mit köszönhet a mozgalmaknak a világ, ma már mindnyájan tudjuk; mindnyájan megvagyunk róla győződve, hogy a nemzet, mely ez eszméknek előharcosa volt, az ember-

T Á R C A.

A léghajó és a léghajózás.

Közli: dr. Kovács István.
(Folytatás.)

A Blanchard által aratott siker s merész vállalatának szerencsés kimenetele forrásává lett aztán egy tragicus eseménynek. A heves vérű, nyugtalan Pilatre de Rozier ugyanis, egyrészt felbátorítva Blanchard sikeres utazása által, másrészt irigyelve ez utazás dicsőségét Blanchardtól, elhatározta ez utat ellenkező irányban, tehát Calaisból Doverbe tenni meg. Sajat eszméje után alkotott léghajója egy Mongolfier és Charlier veszélyes kombinációjából állott, a mennyiben a gyulékony gázzal megtöltött gömb alá egy henger alakú készületet alkalmazott, melyben tüzzeli hevítés által gondolta a lég ritkítását eszközölni. Hiába figyelmeztették többen ez eljárás veszélyességére, hiába monda a többen között Charles: „Barátom, ön puska-poros hordót akaszt a tűz felibe” végzete ragadá. Kedvezőtlen időjárás mellett 1785. jun. 13-án fel-emelkedve, libegett jó ideig a tenger felett, midőn hirtelen egy ellenkező irányú légáram visszalökte a francia partokra s Pilatre, ki ugy látszott, hogy ily kedvezőtlen viszonyok között utjával fel akart hagyni, készületet tett a leszállásra s a tökéletlenül alkalmazott billentyüt megemelte. A gáz hirtelen áramlott kifelé, a billentyű nem záródott, habár a billentyű-kötelet elereszté is s az egész készület borzasztó gyorsasággal zuhant lefelé. És hogy a sors gúnnya még metszőbb legyen, néhány épésnyire a Blanchardnak emelt emlékoszloptól zu-

hant a földre. Pilatre a lezuhanásnál rögtön meghalt, utitársa, egy Romain nevű boulognei fiatal természetűs pedig tíz perc múlva a történt lezuhanás után. Pilatre és Romain, ketten voltak a léghajózás első áldozatai.

Az emberi természetben rejlik, ismereteinket minél tágabb körre terjeszteni ki s így könnyen megfoghatóvá válik, ha a léghajó felfedezése után azonnal azon gondolat merült fel, a légkörre vonatkozó ismereteinket constatálva vagy módosítva látni a lég magasabb régióiba. Charles e célból tett észleletei leginkább a lég nedvességi viszonyaira vonatkoztak. Utána Robertsen és honfitársa Lholf 1803-ban jul. 18-án felemelkedtek s eddigelé a legnagyobb magasságot érték el. Számításuk szerint 7400 meterre, több 24000 lábnyira emelkedtek s ezen magasságban tették a levegő physika geographiájára vonatkozó észleleteiket. Ezen észleletekből azt következtették a többen között, hogy a mint magasabbra emelkedtek, azon mérvben csökkent a föld delejes ereje, továbbá állíták, hogy a levegő villanyos tünetei is nevezetes eltérést mutatnak a föld közvetlen felszínén észleletektől. Midőn későbbben Petersburgban Sacharoff nevű orosz tudóssal felszállva kísérleteit újból megtevé s ugyanazon eredményre jutott, ennek hire Párisba jöve, Laplace indítványára a francia tudós társaság a felvetett kérdések újabb szellőztetését indítványozá s ezek eldöntése céljából egy tudományos vállalatot tervezett fent a levegőben. A tudós társaság két legfiatalabb természetűs tagja Gay-Lussac és Biot választottak a kivitel eszközlőül, utasítás- s kintűnő eszközökkel gazdagon elláttattak.

1804. aug. 20-án emelkedtek fel a Conservatoi-

re des arts et metiers kertjében. A vállalat célja teljesen el lett érve, mert a legnagyobb pontosság és lelkiismeretességgel tett kísérletek a felvetett kérdésekre teljesen kielégítő választ adának. Egyáltalában nem volt constatálható, hogy a föld mágneses ereje a nevekded magassággal gyengülne. 4000 meter vagyis 13000 láb magasságban a mágnes-tű ingadozásainak mind sebessége, mind intenzitása, mellyel ez ingások történtek, teljesen egyezett a föld közvetlen felületén tapasztaltakkal s Robertsen állításai tévedésen alapultnak nyilvánítottak, mely tévedések a léghajóban teendő észleletek nehezségének rövhatók fel. A léggömb ugyanis nyugodt támpontot nem ad, mert nem csak hogy folytonosan majd emelkedik, majd pedig süllyed, nem csak hogy a leggyengébb légáram könnyen ragadja tova magával, hanem e mellett saját tengelye körül bizonyos körforgást is mutat majd jobbra, majd balra. Habár ezen körforgás nem hirteleni is, mindamellert befolyással van a delejtű ingadozásaira s hogy a léghajóban tett észlelet teljesen correct legyen, mindig azon kisebb vagy hosszabb időtartamot kell el- és meglesni, a melyben egyik irányú körforgás a másik irányú körforgásba megy át s mely alatt néhány percnyi szünet áll be. A légsúlymérővel teendő észleleteknél ismét nem szabad figyelmen kívül hagyni azt, hogy ha a léggömb ereszkedik lefelé, a higanyoszlop magasabbra szökken, mint állana ugyanazon légrétegben nyugodt helyzetben; ellenben ha pedig a léggömb hirtelen emelkedik, a higanyoszlop kissé visszamarad. A léghajósok azonban, tájékoztató melléktártyak hiányában saját mozgásukat nem mérlegelhetik; a honnan, hogy e mozgásról tájékoztató tudo-

ség iránt magának érdemeket szerzett s könnyen megfogható ha verseny társa mellett minden gondolkozni tudó fő az elsőséget e nemzetnek ítéli oda, ha a rokonszenv tulnyomólag e nemzet felé hajol.

A milyen volt Németország mozgalma az általunk jelzett téren, épen olyan — mondjuk ki — nehézkes és lomha volt a tudományok s különösen az exact tudományok terén. Belemérülve bölcséleti ábrándjaiba sok ideig észre sem vevé, hogy a bölcséleti szemlélődéseken túl is van valami, mi megérdemli a tudomány nevét, — észre sem vevé mennyire tulszárnyalta szomszéd verseny társa, mely nem ábrándozott, hanem vizsgálódott, kutatott, fürkészett, kísérleteket tett s e téren is magához ragadta a kezdeményezés dicsőségét. S Németország még fel sem ocsúdott midőn magát messzi tulszárnyalva látta. Nem is említve a francia encyclopedisták hosszú és diszes sorát, ott ragyognak mint kezdeményezők és uttörők a francia tudományosság egén, a vegytan teremtője Lavoisier, Laplace, Chalmers, Despetz; — a tudományok egy másik ágában Jussieu, Decandolle, Cuvier, Buffon, Milne Eduard; — a belgyógyászat újabb nagy mesterei Corvisart, Laennec, Andral és Bequerel, — az újabb időben oly fontosságra emelkedett sebészet újja teremtői Malgaigne, Dupaytren, Trousseau, — a csillagászatban a számok nagy mestere Carnos, Arago, Leverrier s száma nélkül többek, melyekhez hasonló nagy neveket csak elvéve bir felmutatni, Némethon, s kiknek sok ideig csak törpe utánzóik maradtak.

A tudományos küzdelmek terén előharcosul tehát újból a francia nemzettel találkozzunk s aztán a méltó joggal megérdemlett gloire újból e nemzetet illeti, s kérhető-e valaki jogosan: honnan ez önkénytelen rokonszenv e nemzet iránt?

Franciaországot jelenlegi szerencsétlensége, a jó ég tudja mennyi időre, megfosztja azon lehetőségtől, hogy hivatását az emberiség irányában teljesítse; be fogja-e tölteni helyét jelenben szerencsés versenytársa, részünkről alig hisszük. Azon nem-

mást szerezzenek, koronkint apró papírszeleteket dobnak ki. Ha a papírszeletek hirtelen látszanak esni lefelé, jele: hogy a léggömb emelkedik, ha pedig felfelé repülnek, a léggömb száll, azon sebességgel, mellyel ezen papírszeletek fel vagy lefelé mozognak, következtetnek aztán a léggömb mozgásának sebességére és irányára. Ugyancsak Gay-Lussac és Biot, Robertsen ellenére, azt constataálták, hogy a Volta-féle villanyoszlop s a dörzsvillany gépek működése ezen magasságban, melyen ők állottak, egyáltalán semmi eltérést a szokottól nem mutatott, ezen felül igen becses adatok birtokába juttatták a tudományos világot a magasabb légtájak nedvességi s hőtani viszonyaira nézve.

Hogy a lehető legmagasabbra emelkedhessék, másodsor Gay-Lussac egy maga szállott fel, hogy a léggömb terhe kisebb legyen. Ez alkalommal 27000 lábnyira emelkedett, s megírta, hogy minden eddigi léghajósok között, ő távozott legmesszebb a földtől. Ezen új vállalat csak megerősíté azokat miket már előbb Biot-val együtt megállapítottak. Azon levegő melyet a légtenger magasabb régióiból jól elzárt üvegekben hozott magával, a vegybontásnál ugyanazon alkotó részeket mutatá, melyekkel az általunk itt alant beszívott levegő bir. Ugyancsak ő megállapítá, hogy a legmagasabb rétegekben 1800 lábnyi emelkedésre esik a meleg egy Celsius foknyi súlyedése.

A Robertson, Gay-Lussac és Biot által tett léghajózás vállalatokon kívül a többi egyik sem birt tudományos értékkel.

(Vége következik.)

zet, mely missioját csak egy nagy birodalom alkotásában látja, mely vérén vásárolja meg a caesarismus és a soldatesca igáját, mely oly barbár hadat birt viselni egy szabad nemzet ellen, s jelenleg már másodsor: alig hisszük, hogy egy hamar egy valódi cultur-nép öntudatára ébredni bírjon; legfeljebb a győző elbizakodottságával erőszakolja culturáját más népekre, mely épen, mert erőszakolva leend, nem kell senkinek, míg versenytársát fölényén kívül csak azért is szívesen fogadja el mindenki, mert nem tukmálja senkire. Franciaországnak legfájóbb sebe lehet jelenben, melyet rajta az európai diplomacia hideg közömbössége ejtett; hogy Beust szavaival éljünk, Franciaország jelen tusájában épen oly kesertien kérdezhetné: hol van Európa, nem látom Európát, mint kérdeztük 20 évvel ezelőtt mi magyarok, s azok rokonszenvre, kiket hasonló csapás ért, vajmi könnyen érthető.

Hogy Európa bennünket magyarokat, 1849-ben magunkra hagyott, hogy élne a muszka beavatkozást, a krimi háboruban lakolt érette; hol és mikor fog lakolni, hogy Franciaországot megbénítani engedé: a nemzetek sorsát intéző hatalom tartja magának titok gyanánt, — de hogy lakolni fog, annyi bizonyos.

Gyula, febr. 3.

A kir. járásbiróságok elhelyezése érdemében január 30-án tartott megyebizottsági tanácskozmány a következő megállapodásokat eredményezte.

Mindenekelőtt határozattá emelte, hogy e megye területi épségének s járási felosztásának a mult bizottmányi közgyűlés kimondott határozata szerint megtartását tekinthetvén intézkedése alapján, minden ezzel ellenkező óhajást a bizottmányi közgyűlés által is elfogadható alapon indokolás nélkül mellőzendőnek állapított meg. Továbbá, hogy a Szarvason felállítatni megyeileg kérelmezett törvényességére is jelenleg tanácskozmánya tárgyát nem képezheti, mivel a bizottság eljárása a ministeri leirat mellé csatolt kimutatáshoz van utalva, melyben csak a gyulai felállítandó törvényszéki helyiség kimutatása kívántatik; s ugyanez okból a Gyomán javaslatba hozott járási bíróság helyisége és e járásbirósághoz tartozandó községek s puszták kimutatása is teljesítendő.

Ezek után az egyes pontokra vonatkozólag a Gyulán felállítandó törvényszéki helyiségekre nézve abban állapodott meg, hogy a ministeri törvényjavaslat szerint erre nézve ingyen átbozsajátandó épületek kijelölésébe csak úgy bocsátkozhatván, ha az e tekintetben a képviselőház asztalára letett törvényjavaslatból megérthető lesz, hogy minő számú, minőségű s természetű épületek átadása kívántatik a megyétől, a megye főjegyzőjének meghagyta, hogy e törvényjavaslatot a bizottság részére azonnal szerezze meg; ez érdemben határozat hozatalát a jövő tanácskozmány ülésére tartotta fel.

Egyes járások jelentéseit illetőleg: Gyoma városát illetőleg, Endrőd községével együttesen kért külön járásbirósági területét a csabai közigazgatási járásból kijelölvén, Gyoma városának a bíróság helyiségül ingyen, az állam részére átbozsajátani felajánlott helyiségét elfogadta s azt a megyebizottsági közgyűlésére ajánlólag felterjeszteni határozta; — ellenben azon nem indokolható óhajást Gyoma és Endrőd községének, hogy a járásbiróság meg nem nyerhetése esetére, inkább Túrhoz kívánják magukat csatoltatni, mint az alapmegállapodással ellenkezőt egyszerűen mellőzte.

A gyulai járás egészen a gyulai törvényszék és járásbirósághoz csatlakozását nyilatkozatta; — Gyula város részéről járásbirósági helyiségül 15,000 forint örök árért kijelölt városi épület s annak árának egy, Gyulán felállítandó 4 osztályu reál-gymnasium felépítése iránt hozott s beadott határozata méltányló elismerés mellett fog a megyei bizottmánynak felterjesztés végett ajánlatba hozatni.

Csaba városának szinte e célra örök 25,000 forint árért az állam részére felajánlott városi épülete a 3 felajánlottak közt legcélrányosabbnak ösmertetvén, ez fog megvétel végett javaslatba hozatni.

Békés városának s a járási községeknek azon nyilatkozata, hogy Békésen járásbirósági helyiséget sem örök árért, sem bérfizetés mellett nem jöhetnek ki mást, mint a megye tulajdonához tartozó katonatiszti lakokat: elfogadhatónak azért nem találtatott, mert ezen megyei épületeket mostani szükséges rendeltetésük céljától elvonni, a közérdeknek megfelelőnek már csak azért sem tartotta, mert azután ott ismét katonatiszti lakokat nem lehetvén bérelni sem, a katonatartási nehéz közteher viselése alól Békés városa ezen mivelet által a többi megyei községek illetéktelen terhelésével vonná ki magát, mi az egyenlő közteherviselés szempontjából is szem előtt nem volt téveszthető; — ezért a jelentés Békés városának azzal rendeltetett visszaadatni, ha Békésen nem lehet, igyekezzék Berényben, mint még célirányosabb vasúttal ellátott helyen egy alkalmas, s a bizottság előtt is ismert volt iskolai vagy más akár bér-akár örök ár mellett nyerendő helyiség felől puhatolni, és ez érdemben a jövő ülés elébe terjesztendő jelentését mielőbb kiküldeni.

E tanácskozmányról tudósításunkat a jövő számban tejezzük be.

Országgyűlési tudósítás.

Jan. 30. Várad G. interpellálja a közlekedési ministert a nem belföldi hydraulicus mésznek a belföldi felett adott elsőség megszüntetése iránt. Az erdélyi zsandárság heves vitára adott alkalmat, Papp L. határozati javaslatot ad be a csendőrségnek július 1-én leendő beszűntetésére; — a többség megszavazza az előirányzott 400 ezer forintot. A földmivélés-, ipar és kereskedelmi minister költségvetésének tárgyalásánál Tisza K. azt mondja, hogy ipar tekintetében semmi sem történt; hogy a tavaly tervezett két gazdasági tanintézetről most szó sincs; az alapítványok kimutatásában lényeges különbség mutatkozik, mind e hiányok pótlása tekintetéből törvényjavaslatot ad be. Helffy Ignác meg nem szavazhatja e költségeket, mert a kormány program nélkül halad. Horn E. megszavazza a kereskedelmi minister budgetjét, mert mindegyik közt ez a legelfogadhatóbb, de legyen a minister azon, hogy ez összegek hasznos célokra fordíttassanak. Korizmicz L. elismeri Horn állításainak igazságát, s csak akkor látja e kiadásokat kamatozóknak, ha a népoktatásra több gond lesz. Tancsics M. elismeri, hogy az ipar s kereskedelem virágzó, de fáj neki, hogy ez nem magyar, hanem német ipar és kereskedelem.

Jan. 31. A földmivélés-, ipar és kereskedelmi minister budgetjének folytatása. Mátyus A. inti a kormányt, hogy a honi kereskedelem, ipar és földmivélésre több gondot fordítson mint eddig, mert így az alkotmányosságról le kell mondanunk, semmi hasznót sem hozván az országra. Górove előtte szóló állításait tényekkel cáfolja. Erkövy Adolf az 1844- és 1866-iki kereskedelmünket pár-vonalozván, abból mutatja ki a nagy haladást. Azonban sok még a kívánni való. Különösen az állattenyésztés, az erdő fentartás s a gazdaság, különösen pedig a gazdasági irodalom körül. Péchy F. Az ipar emelkedése nem a kormány de a kor érdeme s azon csekély szabadság, melyben részesülünk, — részletes tárgyalás alapjául elfogadja a költségvetést. Wahrmann Tisza K. határozati törvényjavaslatát nem tartja elfogadhatónak, — ajánlja a költségvetés elfogadását. Szlávny minister az egyes szónokok cáfolgatása után ajánlja a költségvetést részletes tárgyalás alapjául elfogadni. A részletes tárgyalásnál Várad G. trieszti Lloyd ügyére vonatkozólag interpellálja a ministert.

Február 1. Stratimirovics interpellálja a miniszerelnököt, hogy egyetért-e a kormány Beustnak a vöröskönyvben foglalt s a keleti népekre vonatkozó jegyzékével. Szathmáry K. h. javaslatot ad be egy kereskedelmi felsőbb tanoda

felállítására. A ház elfogadja a határozati javaslatot. Móríc Pál hosszas beszédben adja Bihar-megye utait, Szlávival polemizálva. Lónyai G. látja, hogy a budgetből senki sem akar levonni ajánlja elfogadásra. — Korizmic L. határozati javaslatot ad be oly gazdasági intézetek felállítására iránt, melyekben mind a gyakorlati, mind az elméleti kellőleg adassék elő, s oly intézetek megfelelő számban állíttassanak. Zichy N. gr. e javaslat ellen szól.

A delegatiónkból. Jan. 30. Warhmann és Petrovay ellenében Szeniczey oly javaslatot ad be, mely szerint a minister felhivatik, hogy a Skene társulatot kötelezettségének megtartására kényszerítse s esetleg más uton is gondoskodjék a hadsereg felszereléséről. Warhmann indítványára mind három indítvány akkor fog tárgyalatni, ha a Skene-consortium illetőleg a jelentés be lesz adva. A ruházati és felszerelési tárgyak beszerzésére 6.812,359 forint szavaztatott meg.

A háboru.

Gyula, febr. 3.

Páris kapitulációját meglehetősen nyugalommal fogadta egész Franciaország. Zavarokkal végződő demonstrációk a fegyverszünet ellen, mint első pillanatban várni lehetett volna, nem történtek, maga Gambetta is belenyugodott a párisi kormány eljárásába. Minden figyelem a választásokra fordított, miután az összeülő nemzetgyűlés lesz hivatalosan végleges békét kötni, vagy a háborút folytatni. A constituante mindjárt kezdetben egy minis-terelnököt fog kinevezni, hihetőleg Favret, jelöltek még Thiers és Gambetta. A párisi kormány táviratilag kijelenté a bordeauxi kormánynak, hogy meghatalmazása lejárt, s csak azon határozatai érvényesek, melyek a párisi kormánnyal egyetértőleg hozottak. — A postai összeköttetés Angliával már helyre van állítva.

A békekötés pontjai közt megvan, hogy a párisi őrség a fővárosban marad, de fegyvereit átadja és a főváros hadi sarc fejében 200 millió frankot fizetend 14 nap alatt, s továbbá, hogy a porosz hadak nem vonulnak be Párisba, és ez az, a mi a német lapokat leginkább bántja, magát a császárt is nagy bajjal tudta Bismark a bevonulásról le beszélni, ki diadalainak koronáját vélte látni e díszmeneten. A fővezérletet a korona herceg vette át, a császár pedig Berlinbe tért vissza.

Kisebbségi összejutások még mindig történnek, Bourbaki folytonos csatározások közt vonul a svajci határok felé, s egy berni sürgöny szerint már eddig 3000 francia lépte át a határt, s az összes átvonuló sereg 80,000 főnyi, kik a cantonokba lesznek beosztva.

A dijoni csata alkalmával veszítették el a porosz hadak első zászlójukat, mi annál keserűbb veszteg, mert e zászló a pomeraniai 2. ik zászlóalj tulajdona volt, s az egész német hadseregben ezt tartották a legvitézebb ezrednek, azonban a garibaldisták vitézségén megtört a németek bátorsága annyira, hogy teljesen felmondták a szolgálatot, s így egy tiszt ragadta meg a zászlót, ki aztán csakhamar elesvén a sereg megfutott — így került az egyetlen német zászló a garibaldisták kezébe.

Külföld.

A londoni konferentia Jan. 31-én nem tartott ülést Granville gyöngékedése miatt, sőt az összes hatalmak közmegegyezésével ismét 14 nappal halasztatott el a konferentia.

Bukarestben az újabb képviselőválasztások alkalmával a vörös párt győzött, s jelöltjei mindnyájan megválasztottak.

Viktor Emánuelnek egy berlini sürgöny szerint az összes európai kabinetek azon tanácsot adták, hogy az olasz fővárosnak Rómába leendő át-helyezését halassza a pápa halála utáni időre.

Igazgatói jelentés

a b.-gyulai torna- és tűzoltó-egylet 1870-ik évi működéséről.

Tisztelt közgyűlés! Alig egy pár napja mult egy éve, midőn 1870. Jan. 16-án először gyűltek önök össze e tereiben, egy korszerű es: ének kifejezést adni, biznyságot tenni, hogy a magasan kelt szellem — mely a mult idők viszonyai által rabbilincben fogva tartaték, nem aludt ki a honfias kebelből, él, s tettekre készül. Mert egy alkotmányos országban minden egyes polgárnak szerepe van, s erkölcsi kötelességében áll a cselekvés terén bármely csekély tért foglalni, a társadalom anyagi vagy szellemi előhaladásának — szerény tehetségéhez képest — egy lökést adni, tenni, hatni, alkotni, kinek mint adák az istenek.

A szellem, mely önöket akkor ide vezérlé és lelkesíté, magasatos volt. — Belátták azt, hogy állami életünk kifejlesztésére nem elég csupán egy irányban haladni, belátták azt, hogy a polgári érények egyikét sem szabad parlagon hagyni, ha azt akarjuk, hogy e nemzet annyi rázkódások után is újra fényt és dicsőséget arasson.

Ezer és ezer a tenni való, és e sok között fő és elvitázhatatlan szükség, gyakorlati nevelés által biztosítani nemzetünk fennállását, a jól és helyesen kiképzett utódokban.

A jó és helyes nevelésnek ki kell terjedni az ember szellemére és testére egyaránt, mert sem a könnyű tudós, ki testével tehetetlen, sem azon gymnasta, ki lelkének hasznát nem tudja venni, nem tökéletes ember, annál fogva mind a testi, mind pedig a lelki tehetségeknek teljes idomatban kell lenni, hogy az ember a lehető legnagyobb tökélyre emelkedhessék.

Eddigi nevelési rendszerünk sokban eltért ezen iránytól, s kiváló súlyt fektetett a lélek művelésére, míg az újabb korszakban a tapasztalás megtanított, hogy a fiatal nemzedéknek testi fejlesztése nem divatos különökődés, nem üres majmolás többé, hanem nemzeti elkorcsosodásunk és elpuhulásunk ellenében egy hatalmas óvszer. — Ám tekintünk végig nemzetünk életén egy pár század-dal előbb, hasonlítsuk össze öscinket a jelenkor nemzedékével; lépünk be östörtőnelmünk tárházába, s midőn egy kép előtt megállunk, mely apáink daliás alakját tünteti elő, midőn egy fegyverdaráb emelünk kezünkbe, melyel azok a hon életeért csatára keltek, nemde: nem az örömmek egy sugara villan meg szemünkben, s a büszkeségnek bizonyos nemével mondjuk: ilyenek voltak apáink, s utána nem egynek komorul el arca, midőn önmagára tekintve látja, hogy az ösök unokái hová törpültek el testben.

Tagadhatatlan, hogy a civilizatio korszakában nemzetünknek is más szerep jutott, mert a hősies és harcias idők szelidebb érények váltották fel, mihez képest a nevelés észrevétlenül inkább a lélek művelésére hajlott, hol azután a kényelem párnái között puhult a nemzedék.

Nem akarok annak fejtegetésébe bocsátkozni, hogy kelet népének eme sajnosan érezhető faj-elkorcsosulására mily arányban volt befolyással a nyugati népekkel vegyülés is, hanem annyi bizonyos, hogy mindnyájan érezzük, miszerint a lélek művelése mellett, nem szabad tovább közönynyel nézni gyermekeink testi tehetségének elhanyagolását, mert elsatnyult gyenge testben a lélek ereje is megtörik. És ezen érzetünkben kötelességévé vált mindnyájunknak nevelés által e hiányt pótolni, s alkalmat nyújtani a fiatalságnak magát testileg kimivelni, tehetségének kifejlesztése által önmagának bátorságot, erőt s önbizalmat szerezni.

Hol egyes ember ereje kevés, ott egyesületi erőre van szükség, és ezért önök is uraim! egy szép eszmétől áthatva, a közjólét iránti nemes buzgalommal egyesültek egy év előtt e helyen, s megszervehető szép reményekben megalapították a gyulai tornaiskolát, alkalmat nyújtván mindenkinek, de leginkább a tanuló ifjuságnak, hogy az egészség fentartására oly igen szükséges gyakor-

latok által, testileg is teljes kiképzetést nyerhessen.

Általánosan elismert dolog, hogy minden kezdet nehéz, s tagadhatatlan, hogy egyletünk megalakulásánál is nem kevés bajok és gondok támadtak, s a kezdet sok nehézségeivel kellett küzdeni, de mégis a lelkesedés, mely jótékony sugarával özönlé körül a fiatal növényt — erőt kölcsönözött, s az egylet, miután alapszabályai a főméltóságú m. kir. belügyminis-teriumnak 1869. évi december 31-én 8444. sz. a. kelt végzésével megerősítettek, mult évi január 16-án megalakult, és egy év óta már él és működik.

(Folytatjuk.)

Békésvármegye törvényszékénél a február 6—8-ki tanácsülésekben a következő perek adatnak elő:

119—1871. Beliczey Constantia és érdek-társának — Virágos Emilia és érdek-társa elleni, 23469 frt 63 kr. iránt indított pere. — 340—1871. Lázár Istvánné-nak — gróf Károlyi György és érdek-társai elleni igénypere. Előadó: Novák K. tbiró.

5697—1870. Pálincás Jánosnak — Sché-
rer Péter és neje Herter Zsuzsa elleni, 287 frt 50 kr. iránt indított pere. Előadó: Németh J. tbiró.

6771—1870. Bodoky Lajosnak mint néhai Gyöngyösi Benő árvái gyámjának — Nagy Károly, ugy is mint kiskorú gyermekei gyámja elleni, 1460 frt és járuléka iránt indított pere. Előadó: Nyikora M. tbiró.

Ujdonságok.

— **Hymen.** Salacz Gyula aradi ügyvéd, e hó 15-én vezeti oltárhoz vidékünk egyik közkedves-ségű, fiatal és szép hölgyét, Keller József székud-vari tisztartó, Ilona leányát.

— **A szarvasi kaszinó** „saját ház építési tő-kéjének gyarapítására“ e hó 11-én zártkörű tánc-
vigalmat rendez, melyre a meghívók már szétkül-
dettek.

— **A távírdászok árvái és özvegyei javá-
ra** e hó 16-án zártkörű táncvigalom fog tartatni
Arañon a „Fehér kereszt“ című szálloda nagy ter-
mében. A jótékony cél iránti tekintetnél fogva, fel-
hívjuk a közönség figyelmét e táncvigalomra, mely
hogy minél jövedelmezőbb legyen, — őszintén ki-
vánjuk s reméljük is.

— **Mult pénteken** (tegnapelőtt) az a leverő
hir terjedt el városunkban, hogy b. Eötvös Jó-
zsef közoktatásügyi minister meghalt.
Ha e hír valósulna: alig taláinánk szavakat a nagy
veszteség feletti fájdalomunk méltó kifejezésére. Adja
az ég, hogy a hír valóltan legyen!

— **A helybeli kórház** javára tervezett tánc-
vigalom szerencsésen dugába dőlt. A rendezőség
fölkért benünket annak nyilvánosságra hozatalára,
hogy az ok, mely miatt a kérdéses bál megtartása
elejtetett, a városi előljáróság vonakodása a város-
háza nagy termét e célra átengedni, — azaz, hogy
átengedné, hanem csak — 20 frt taksa letétele mel-
lett. Hogy mennyire méltányos e közvetett megtak-
sálása a kórháznak épen a Gyula városi hatóság
által, kitűnik abból is, hogy az ott éven át gyógy-
kezelt betegek számának 3/4 része gyulaiakból áll.

— **A pénteki és szombat reggeli posta** ki-
maradván. „Legujabbak“ című rovatunk ez okból
el nem készülhetett.

— **A Csabán alapítandó nőnövelde** javára a
bőjt folyamán műkedvelői előadások fognak tartat-
ni, melyekre az előkészületek már is folynak.

— **A megyénkbeli gyakorló ügyvéd** urak s
egyeseknek is szolgálatot vélünk tehetni az által,
hogy a megyetörvényszéken előadásra kerülő ügyek-
nek sorozatát, lapunk rendes rovatává tesz-
sük. Mai számunkban már meg is kezdjük az ide
vonatkozó közléseket.

Gazdaszat, ipar és kereskedelem.

Az „Anker“ élet- és járadék biztosító társaság 1870-ik év december havi üzlet kimutatása.

E hóban a társulatnál benyújtott összesen 866 darab bevallás 1,171,781 frt biztosított összeggel; ezek alapján kiállított 776 bizt. kötvény, és pedig: 630,651 frt halálesetre, és 362,054 frt élet-esetre.

A havi bevétel teszen: 161,109 frt 30 kr. kölcsönös túlélesi betétekben; 139,415 frt 19 kr. biztosítási díjakban, és így összesen **300,524 frt 49 kr.**

Halálesetekért pedig fizetve lön: 26,609 frt 60 kr.

A lefolyt évnek üzleti eredménye igen kielégítőnek mondható, mert a **11,895,529** frtot tartalmazó **9328** benyújtott bevallásokból elfogadtatott: 9038 darab 10,883,730 frttal.

Ugyanezen évnek összes bevétele volt: **2,429,269 frt 37 kr.**, biztosítási díjakban 1,232,712 frt 27 kr., — kölcsön túlélesi betétekben 1,196,556 frt 40 kr.

Halálesetekért fizetett a társulat: **443,767 frt 48 kr.**; ezen összegből a magyar koronaországára jutott 200,000 frton felül.

Hetivásári tudósítás.

Gyula, febr. 3. Az utak szakadozó volta miatt ma is igen silány piac volt; 10—12 szánon és szekeren, s néhány ló hátán hoztak be gabonaféléket, — jobbra kukoricát, — igen kevés búzát és árpát.

Rég nem lévén jó piac, a szegényebb sorsu kisebb fogyasztók erősen keresték a közönséges kenyérnek való búzát, s tizedrészen sem elégtven ki a szükségletet a behozatal, házaknál és malomban kellett magas áron is megvenni a búzát.

Ily módon a középszerű buza ára 50—60 krral emelkedett, míg a nehezebbé alig 20—30 krral.

A nehezebb féléből mutatókból árultak egy pár száz köbölre menőt, miből 50 köbölt egy helybeli speculans 10 forintjával vett köbölönt.

Buza rostaaljból egy kereskedőtől 5 frt 20 kr.-al vettek 7 köbölt.

A nehéz árpa 3 frt 60 kron, az egészséges szép kukorica 3 frt 80—90 kron, a hibás 3 frt 20—40

kron kelt, de lassan és kicsiben, szén 5 szekeren volt; zsákja 1 frtjával kelt; — bacsikai kender 2 szekeren, fontja 40—42 kron kelt. Tüzifából kevés, és többnyire rosz tölgyfa volt; egy-két szekérekkel 4 frtjával kelt. Sz. L.

Szerkesztői üzenetek.

Alvégy urnak Eperjesen. A lapunk irányába kifejezett érdekltségért fogadjuk köszönetünket. A beküldött dolgozatot tárgya s alakjánál fogva nem közölhetjük. Megfelelőbbet várunk. Szives üdvözlötünket.

N. N. urnak. Hogy harlequin-ünk kissé talán gyöngédtelen volt: nem akarjuk vitatni. A kisvárosi társadalmi élet illeten caricirozása egyébiránt is mellett, hogy szerintünk megengedett, gyógyszer is lehet a kisvárosi élet oly sok kinövésé ellen. Harlequin tehát — önnök engedelmével — továbbra is csörgetni fogja sapkáját, s mi nagyon óhajtanók, ha a környék egyéb városában is akadna ilyen „okos-bolond.“

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő:
Hajóssy Otto.

HIRDETÉSEK.

Dús választéku raktár
norinbergi, díszmű, rövidárú és mindennemű lábbeliekből
39. SZ. OBETKO és ERNYEI 39. SZ.
9) cég alatt ARADON. 4—10

Lábbeliek.

Közönséges kis számu gyermek-topánok bőr- és szövet 50, 80, 1 frt.
Finom magas gyermektópánok, bőr, bársony és brünnel 1 frttól 2 frt 50 kr.-ig.
Szegzett talppal és réz orral 2 frt 50, 3 frt 50.
Fiu csizmák magyar és lengyel szabás 2.50, 5.50.
Női reggeli cipők, közönséges szövet és bőr 80, 90, 1.70 kr.-ig, sarkas 2, 2.50, 4 frtig.
Közönséges bőr és szövet női topánok 1, 1.50.
Finom női topánok brünnelből, magas oldalfűző sarkokkal 2.60, elől fűző és ruganylyal 2.80, 3.25, 3.50, 4.50 kr.-ig.
Bőr és bársony hasonló arányban.
Szegzett talpu erős női bőr topánok 3.80, 4.50.
Férfi topánok finom borjubőr 5, vastagabb talppal 5.50, 6, 6.50.
Báli lack topánok 6.50, 7 frt.
Orosz bagaria vagy fóka bőr viz ellenies topánok 8, 8.50.
Dupla talpu, nadrág alá való csizmák 8 frt. magas száruak 9.50 11 frt.
Bagaria csizmák, térdig érő szárral és vizelleni és háromszoros talppal 12.50, 13.50.

Harisnyák téli és nyári.

Férfi harisnya szines és fehér 25—40 kr.-ig, női 25—50 kr.-ig, gyermek 15—40 kr.-ig.
Téli harisnyák hasonló arányban.
Esernyők pamukból 1.25, 2.25. alpaccából 3—4 frtig, selyem 5—10-ig.
Tavaszkor nagy választék napernyőköl.
Eső köpenyek uraknak 10, 12, 15 frtig.
Férfi ingek szines 1, 1.50, 2 frt.
„ „ fehér 1.50, 2—3 frt.
Gatyák fonal vászonból, német és magyar szabás 1.40, 1.60, 1.80 kr.-ig.
Férfi gallérok 6 db. 90 kr, 1, 1.40 kr.
Férfi kézelők 6 pár 2.20 kr.
Prágai glacié báli keztük 75 kr, két gombbal 90 kr. 1 f.
Szarvasbőr keztük 90 kr, 1 f., 1.50 kr, 2 frt. Katonai keztük 70 kr, 80 kr, 90 kr. 1 f.
Női fehéreműek, kézelők és gallérok.
Férfi nyakkendők, csokrok és chavelok.
Férfi posztó-kalapok 2.50 kr, 3 ft, 3.50 kr.
Utazó sapkák gyermekeknek 1 ft, 1.20. Uraknak 1.50 kr, 2 ft, 2.50 kr. Persian sapkák.
Pénzügyi sapkák 1. 80 kr.

Cotilion tánc-jelvények.

Börtárgyak, u. m. albumok, mindennemű tárcák, utazó- és kézi táskák, bőröndök.
Asztali kések, alpacca és alpacca ezüst kanalak jótállás mellett.
Legujabb fából szövött ablakredők.
Ablak elzárók: minden léghuzamos ablak és ajtó felettébb ártalmas az egészségre, ezen csekélység által, melynek rófe 5½—6½ kr, minden veszély el távolítható, különösen hivataloknál célszerű.
Legfinomabb bőrpuhító külföldi fénymaz (Wichs). 1 doboz 5, 10, 20 kr, 1 font 35 kr.
Illatszerek u. m. szappanok és mindennemű arc-szépítő; valódi kölni víz.
Tajték szopókák és pipák, mindennemű dohányzó szerek.
Legujabb kávé főzőgépek, örlők és perkelők.
Gyermekjátékok.
Szabadkézi olajfestmények széles keretben 10—50 frtig.
Finom ékszerek, melltük, fülbevalók és nyakékek, talmi-arany, bronce és kőszénből.

Posta utjáni rendelések a leggyorsabban teljesítetnek.

Nyujtsunk kezét a szerencsének! 100,000 tallér főnyereménnyel kínálkozik a legujabb pénzkisorsolás, mely a magas kormány által engedélyezett és biztosított.

Előnyös beosztása az új kisorsolási tervnek, mely kevés hónap letorgása alatt, 5 kisorsolásban **21,000 nyereményt** létesítend, köztük főnyeremények: **100,000, 60,000, 40,000, 20,000, 15,000, 12,000, 10,000, 8,000, 6,000, 5,000, 4,000, 2,000 tallér**; 104-szer 1000, 159-szer 400, 278-szor 200, 13,850-szer 47 tallér stb.

A legközelebbi nyereményhuzása ezen, az állam által biztosított nagy pénzkisorsolásnak hivatalosan van kitéve és

már 1871-ik évi február hó 20- és 21-én menend végbe. 1 negyed eredeti sorsjegy ára csak 3 frt.
1 fél „ „ „ „ 6 „
1 egész „ „ „ „ 12 „ 13) 3—4
az összeg előleges beküldése mellett m. o. értékben.

A megrendelések azonnal a legnagyobb pontossággal, kinek-kinek az államcímrel ellátott eredeti sorsjegy elküldetik.

A megrendelt s jeggyel a szükségelt hivatalos terv ingyen és minden kisorsolás után a hivatalos jegyzék az érdekletteknek szinte ingyen küldetik el.

A nyeremények kifizetése részint sajátkezüleg **állami biztosíték** mellett, részint postai uton, vagy az osztrák-magyar birodalom minden nagyobb városában székelő megbizottjának utján történik.

Vállalatunk a szerencsével összekapcsolt és rövid idő alatt több ajvíó részletnyeremény között háromszor a 3 főnyeremény 3 kisorsolás alkalmával részünkre dült, melyet hivatalos ellenőrzés mellett saját érdekléteinknek ki is fizettünk.

Az előzmények után itélve látható, hogy **igaz alapon** nyugvó vállalatunk, az ahhoz kötött reménynek határozottan megfelel, azért kérjük a szives megrendeléseket a közelgő huzás tekintetéből mielőbb

Steinacker S. és társa

váltóüzletéhez **Hamburgba** beküldeni,

a hol is mindennemű állampapírok, vasuti-részvények és betéti-kötvények beváltása és vétele eszközölhető.

U. i. Utólagosan köszönjük a m. t. közönségnek irányunkban tanusított részvételt, igérjük egyszersmind, hogy jövőben is minden törekvésünk arra irányuland, hogy az igényeknek minden tekintetben megfelelhessünk.
D. O.

Árlejtési hirdetmény.

Békésvármegye csendlegényei, börtönőrei, és t. hajdui részére 34 db. köpönyeg, 60 db. téli bekecs, 80 db. atilla, 118 db. nadrág, 42 db. bőrös nadrág, 80 db. mellény, 80 db. vászonfoslány, 80 db. nyakkendő, 38 db. sapka, 42 db. téli sapka, 42 db. kalap, és 160 pár csizma szükségeltetvén, e szükségletek szállítására **f. 1871. év február 13-ának** d. e. 9 óráján a vármegyeház nagy termében árlejtés fog tartatni.

Felhivatnak tehát a vállalkozók, miszerint a szükséges bánompénzzel és posztómustrákkal ellátva, a főnebb kitézett árlejtésre megjelenni sziveskedjenek.

Mely felhívással kapcsolatosan megjegyztetik, miként:

1-ször a köpönyeg, bekecs, atilla, nadrág, mellény és foslány 400 frt bánompénz mellett — s külön

2-ször a sapka, kalap és nyakkendő, 50 frt bánompénz mellett szintén külön s végre:

3-ször a csizma is, 120 frt bánompénz mellett, külön fog árlejtetni. Egyébiránt az árlejtési feltételekről, nemkülönben a ruhaneműek szineiről a megyei pénztári tisztségnél bővebb tudomás szerezhető.

Kelt Gyulán 1871. január 27-én.

14) **Békésmegye részéről a ruházat beszerzésével megbizott küldöttség.**

Gyulán, a régi posta-utcán 34-ik sz. a. ház („Komló“ vendéglő) szabad kézből eladó. — Venni szándékozók a bentlakó tulajdonossal értekezhetnek, 5—5